

**KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA KADRLAR
TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI: O‘ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI VA IMKONIYATLARI**

Igamberdiyeva Gulmira

348-DMTT direktori

Annotatsiya: Mazkur tezisda kompetensiyaviy yondashuv asosida kadrlar tayyorlash jarayonining mazmuni, zamonaviy tendensiyalari, o‘ziga xos xususiyatlari hamda ta’lim sifatini oshirishdagi imkoniyatlari tahlil qilingan. Globallashuv, raqamli transformatsiya, sun’iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi va mehnat bozori talablarining muntazam o‘zgarib borishi sharoitida an’anaviy bilimga yo‘naltirilgan ta’lim modelidan kompetensiyalarni shakllantirishga yo‘naltirilgan ta’lim modeliga o‘tish zarurati asoslangan. Kompetensiyaviy yondashuvning kasbiy bilimlarni amaliy faoliyat bilan integratsiyalash, mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish, kommunikativ, raqamli, ijtimoiy va innovatsion kompetensiyalarni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, individual ta’lim trayektoriyasi, dual ta’lim, loyiha asosida o‘qitish, raqamli ta’lim texnologiyalari, sun’iy intellektdan foydalanish, uzluksiz ta’lim, mikro-malaka va ish beruvchilar bilan hamkorlik kompetensiyaviy kadrlar tayyorlashning asosiy tendensiyalari sifatida tavsiflangan. Tadqiqot natijasida oliy ta’lim muassasalarida kompetensiyaviy yondashuv samaradorligini oshirishga doir ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: kompetensiya, kompetensiyaviy yondashuv, kadrlar tayyorlash, kasbiy kompetensiya, mehnat bozori, raqamli kompetensiya, sun’iy intellekt, soft skills, dual ta’lim, individual ta’lim trayektoriyasi, uzluksiz ta’lim, ta’lim sifati.

KIRISH

XXI asrda jamiyat va iqtisodiyotning rivojlanishi inson kapitalining sifatiga tobora ko‘proq bog‘liq bo‘lib bormoqda. Raqamlashtirish, sun’iy intellekt, avtomatlashtirish, yashil iqtisodiyot, global mehnat migratsiyasi hamda ishlab chiqarish jarayonlarining yangilanishi natijasida mutaxassisdan talab qilinadigan kasbiy sifatlar ham keskin o‘zgarib bormoqda. Hozirgi mehnat bozorida faqat ma’lum hajmdagi nazariy bilimga ega bo‘lgan mutaxassis emas, balki o‘z bilimini turli amaliy vaziyatlarda mustaqil qo‘llay oladigan, muammoni tahlil qilib, samarali yechim ishlab chiqadigan, jamoada ishlaydigan, raqamli texnologiyalardan foydalanadigan hamda yangi sharoitlarga tez moslashadigan kadrlar talab etilmoqda.

Jahon iqtisodiy forumining “Future of Jobs Report 2025” hisobotida 2030-yilgacha xodimlarning mavjud asosiy ko‘nikmalarining qariyb 40 foizi o‘zgarishi kutilayotgani, sun’iy intellekt va katta ma’lumotlar bilan ishlash, texnologik savodxonlik, kiberxavfsizlik, kreativ fikrlash, moslashuvchanlik, bardoshlilik va uzluksiz o‘rganishga tayyorlik kabi ko‘nikmalarning ahamiyati yanada oshishi qayd etilgan. Shuningdek, hisob-kitoblarga ko‘ra, har 100 nafar xodimdan 59 nafari 2030-yilgacha qayta tayyorlash yoki malaka oshirishga

ehhtiyoj sezishi mumkin [5]. Bu holat kadrlar tayyorlash tizimi mehnat bozoridagi o'zgarishlarga nisbatan tezkor va moslashuvchan bo'lishi lozimligini ko'rsatadi.

O'zbekistonda ham ta'lim tizimini mehnat bozori talablariga moslashtirish, yuqori malakali va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonunida ta'limning uzluksizligi va izchilligi, ta'lim tizimining dunyoviyligi, bilimlilik, qobiliyatlilik va iste'dodni rag'batlantirish, ta'lim sohasida davlat va jamoat boshqaruvining uyg'unligi kabi tamoyillar belgilangan. Qonunda masofaviy va dual ta'lim kabi zamonaviy shakllarning huquqiy asoslari ham mustahkamlangan [1].

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida oliy ta'lim mazmunini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, yuqori malakali kadrlar tayyorlash, ta'lim jarayoniga ilg'or texnologiyalarni joriy etish hamda oliy ta'limning iqtisodiyot tarmoqlari bilan integratsiyasini kuchaytirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan [2].

Shu nuqtayi nazardan, kompetensiyaviy yondashuv asosida kadrlar tayyorlash zamonaviy ta'limni modernizatsiya qilishning muhim metodologik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism. Kompetensiyaviy yondashuvning mazmun-mohiyati.

“Kompetensiya” tushunchasi mutaxassisning faqat muayyan sohaga oid bilimlar majmuasini emas, balki ushbu bilimlarni amaliy faoliyatda samarali qo'llash, vaziyatni baholash, qaror qabul qilish, muammolarni hal etish, boshqalar bilan hamkorlik qilish va o'z faoliyati natijalariga mas'uliyat bilan yondashish qobiliyatini ifodalaydi.

Shunga ko'ra, kompetensiyaviy yondashuvda ta'limning asosiy natijasi talabanning “nimani bilishi” bilan cheklanmaydi. Asosiy e'tibor “olingan bilim yordamida nima qila olishi”, “qanday vaziyatlarda uni mustaqil qo'llay olishi” va “o'zgaruvchan sharoitlarda qanday yangi yechim ishlab chiqa olishi”ga qaratiladi.

An'anaviy ta'lim modelida bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish ko'pincha alohida-alohida ko'rib chiqilgan bo'lsa, kompetensiyaviy yondashuv ushbu komponentlarni yagona faoliyat doirasida integratsiyalashni nazarda tutadi. Bunda bilim faoliyatning nazariy asosi, ko'nikma ushbu bilimdan foydalanish vositasi, kompetensiya esa ularni real vaziyatda mustaqil, samarali va mas'uliyatli qo'llash qobiliyati sifatida namoyon bo'ladi.

OECDning “Learning Compass 2030” konsepsiyasida ham kelajak ta'limi bilim va ko'nikmalar bilan bir qatorda munosabatlar va qadriyatlarni rivojlantirishi lozimligi ta'kidlanadi. Mazkur modelda o'quvchining mustaqil harakat qilishi, yangi qiymat yaratishi, mas'uliyatni o'z zimmasiga olishi hamda qarama-qarshilik va murakkab vaziyatlarda muvozanatli yechim topishi muhim kompetensiyalar sifatida ko'riladi [4].

Demak, kompetensiyaviy yondashuv ta'lim jarayonida talabanning passiv bilim oluvchidan faol ishtirokchi, tadqiqotchi va muammoni hal qiluvchi subyektga aylanishini taqozo etadi.

Kompetensiyaviy kadrlar tayyorlashning zamonaviy tendensiyalari. Hozirgi davrda kompetensiyaviy yondashuv asosida kadrlar tayyorlash bir qator global tendensiyalar bilan tavsiflanmoqda.

Birinchi tendensiya - ta'lim natijalarining mehnat bozori talablari bilan integratsiyalashuvi. Ilgari oliy ta'lim dasturining asosiy vazifasi talabaga muayyan fanlar bo'yicha bilim berish deb qaralgan bo'lsa, hozirgi sharoitda ta'lim dasturlari bitiruvchining professional faoliyatda bajara olishi kerak bo'lgan aniq vazifalardan kelib chiqib ishlab chiqilmoqda. Bu esa ta'lim dasturlarini shakllantirish jarayonida ish beruvchilar, professional uyushmalar va soha mutaxassislarining ishtirokini kengaytirishni talab qiladi.

Ta'lim muassasasi va ish beruvchi o'rtasidagi hamkorlik natijasida kasbiy kompetensiyalarni real ishlab chiqarish ehtiyojlariga moslashtirish, talabalar amaliyotini samarali tashkil qilish va bitiruvchilarning ishga moslashish davrini qisqartirish imkoniyati yuzaga keladi.

Ikkinchi tendensiya - raqamli kompetensiyalarni kadrlar tayyorlash mazmuniga integratsiyalash. Zamonaviy mutaxassis qaysi kasbda faoliyat yuritishidan qat'i nazar, raqamli ma'lumotlarni izlash, qayta ishlash va tahlil qilish, professional dasturiy vositalardan foydalanish, masofadan hamkorlik qilish, axborot xavfsizligiga rioya etish hamda sun'iy intellekt vositalaridan mas'uliyatli foydalanish kompetensiyalariga ega bo'lishi zarur.

UNESCOning ta'limda texnologiyalardan foydalanishga bag'ishlangan Global Education Monitoring Report hisobotida raqamli texnologiyalar ta'limning mazmuni, uni yetkazib berish vositasi, ko'nikma shakllantirish mexanizmi va boshqaruv vositasi sifatida tobora katta o'rin egallayotgani qayd etilgan. Shu bilan birga, texnologiyaning o'zi ta'lim sifatini avtomatik ravishda ta'minlamasligi, undan pedagogik maqsadga muvofiq va inson omilini saqlagan holda foydalanish zarurligi ta'kidlanadi [6].

Uchinchi tendensiya - sun'iy intellekt bilan ishlash kompetensiyasining shakllanishi. Generativ sun'iy intellekt vositalari ma'lumot qidirish, matn yaratish, dasturlash, tahlil qilish, tarjima qilish va turli professional jarayonlarni avtomatlashtirish imkonini bermokda. Natijada mutaxassisning vazifasi tayyor axborotni oddiy takrorlashdan ko'ra, sun'iy intellekt tomonidan taqdim etilgan natijalarni tanqidiy tahlil qilish, tekshirish, professional vaziyatga moslashtirish va etik jihatdan to'g'ri qo'llash tomon o'zgarmoqda.

Shuning uchun kelajak mutaxassislarida AI literacy, ya'ni sun'iy intellekt savodxonligi bilan bir qatorda axborotning ishonchliligini tekshirish, manbalarni baholash, algoritmik qarorlarning chegaralarini tushunish va raqamli etikaga rioya etish kabi kompetensiyalar shakllantirilishi lozim.

To'rtinchi tendensiya - soft skills va kasbiy kompetensiyalar integratsiyasi. Mehnat bozorida mutaxassisning kasbiy bilimlari bilan birga kommunikativ kompetensiyasi, jamoada ishlashi, yetakchilik, vaqtni boshqarish, muzokara olib borish, konfliktlarni hal qilish, kreativ va tanqidiy fikrlashi tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Jahon iqtisodiy forumining 2025-yilgi hisobotida texnologik ko'nikmalar bilan bir qatorda kreativ fikrlash, moslashuvchanlik, bardoshlilik, yetakchilik, ijtimoiy ta'sir, tahliliy

fikrlash, qiziquvchanlik va umrbod o'rganish kabi insoniy kompetensiyalarga talab ortib borishi ko'rsatilgan [5].

Demak, zamonaviy mutaxassisni tayyorlashda “hard skills” va “soft skills”ni bir-biridan ajratib bo'lmaydi. Chunki professional faoliyatning samaradorligi nafaqat mutaxassisning ishni bajarish qobiliyati, balki uni boshqa insonlar bilan hamkorlikda, mas'uliyatli va samarali tashkil eta olishiga ham bog'liq.

Beshinchi tendensiya -individual ta'lim trayektoriyalarining kengayishi. Kompetensiyaviy yondashuv barcha talabalarga bir xil ta'lim mazmunini bir xil tezlikda o'zlashtirish talabini kamaytirib, shaxsning qobiliyati, qiziqishi, kasbiy maqsadi va mavjud kompetensiyalaridan kelib chiqadigan individual rivojlanish yo'lini shakllantirishga imkon beradi.

Bunda tanlov fanlari, mustaqil ta'lim, onlayn kurslar, mikro-malaka dasturlari, individual loyihalar, mentorlik va modulli ta'lim muhim ahamiyat kasb etadi. Natijada talaba o'z kasbiy profilini maqsadli ravishda shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Oltinchi tendensiya - dual va amaliyotga yo'naltirilgan ta'limning rivojlanishi. Kompetensiyani faqat auditoriya mashg'ulotlari orqali shakllantirish yetarli emas. Talaba real kasbiy vaziyatda o'z bilimidan foydalanib ko'rishi, xatolarni tahlil qilishi va mutaxassislar bilan hamkorlik qilishi zarur.

Shu sababli korxona va tashkilotlarda o'qitish, dual ta'lim, stajirovka, klinik va ishlab chiqarish amaliyoti, simulyatsiya, case-study va professional loyihalardan foydalanish kompetensiyaviy ta'limning muhim komponentlariga aylanmoqda. O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonunida ham dual ta'lim alohida ta'lim shakli sifatida belgilangan [1].

Yettinchi tendensiya - loyiha va muammoli ta'lim texnologiyalarining keng qo'llanilishi. Project-Based Learning va Problem-Based Learning usullarida talabaga tayyor yechim berilmaydi. Talaba muammoni aniqlashi, zarur axborotni izlashi, alternativ yechimlarni ishlab chiqishi, ularni baholashi va o'z qarorini asoslab berishi kerak.

Bunday yondashuv fanlararo bilimlarni birlashtirish bilan birga tadqiqotchilik, kommunikativ, tahliliy va refleksiv kompetensiyalarni rivojlantirish imkonini beradi. Eng muhimi, bilim real faoliyat vositasiga aylanadi.

Sakkizinchi tendensiya - uzluksiz ta'lim va kompetensiyalarni muntazam yangilab borish. Bugungi sharoitda bir marta oliy ma'lumot olish butun kasbiy faoliyat davomida yetarli bo'lishi haqidagi qarash o'z ahamiyatini yo'qotmoqda. Texnologiyalarning tez yangilanishi mutaxassisdan muntazam upskilling va reskilling, ya'ni mavjud ko'nikmalarni rivojlantirish va yangi kasbiy ko'nikmalarni egallashni talab qiladi.

Yevropa Ittifoqining umrbod ta'limga oid tayanch kompetensiyalar konsepsiyasida ham insonning butun hayoti davomida o'qish, qayta tayyorlanish va o'zgarayotgan mehnat bozoriga moslashish qobiliyati muhim tamoyil sifatida qayd etilgan [8].

Xalqaro mehnat tashkilotining “Workforce 2030” hisobotida yashil va raqamli transformatsiya sharoitida xodimlarni qayta tayyorlash, malakasini oshirish hamda raqamli

va yashil ko'nikmalarni birgalikda shakllantirish mehnat bozori barqarorligining muhim sharti ekanligi qayd etiladi [7].

Kompetensiyaviy yondashuvning o'ziga xos xususiyatlari. Kompetensiyaviy ta'limning birinchi o'ziga xos xususiyati uning natijaga yo'naltirilganligidir. Ta'lim dasturida dastlab bitiruvchining qanday kompetensiyalarga ega bo'lishi aniqlanadi, keyinchalik ushbu natijaga erishish uchun fanlar mazmuni, pedagogik texnologiyalar va baholash vositalari tanlanadi.

Ikkinchi xususiyat-nazariya va amaliyotning integratsiyasi. Kompetensiya bilimning mavjudligini emas, undan foydalana olishni ifodalaydi. Shu sababli auditoriyada o'rganilgan nazariy bilim real vaziyatlar, ishlab chiqarish muammolari, amaliy topshiriqlar va loyihalar bilan mustahkamlanishi zarur.

Uchinchi xususiyat - talaba markazli ta'lim. Bunda pedagog faqat bilim yetkazib beruvchi emas, balki ta'lim jarayonini tashkil qiluvchi, yo'naltiruvchi, mentor va fasilitator vazifasini bajaradi. Talaba esa bilimni tayyor shaklda qabul qiluvchi emas, balki uni mustaqil izlovchi, qayta ishlovchi va yangi vaziyatlarda qo'llovchi subyekt hisoblanadi.

To'rtinchi xususiyat - fanlararo integratsiya. Real kasbiy muammolar odatda bitta fan doirasida hal etilmaydi. Masalan, zamonaviy boshqaruv mutaxassisiga iqtisodiy bilim bilan birga axborot texnologiyalari, chet tili, huquq, psixologiya, ma'lumotlar tahlili va kommunikatsiya bo'yicha kompetensiyalar ham zarur bo'lishi mumkin.

Beshinchi xususiyat - refleksiv faoliyatning mavjudligi. Kompetent mutaxassis faqat topshiriqni bajaribgina qolmasdan, o'z faoliyatini baholashi, xatolarining sababini aniqlashi va keyingi faoliyatini takomillashtirish yo'llarini belgilashi kerak. Shu sababli portfolio, self-assessment, peer assessment va refleksiv kundalik kabi baholash vositalari alohida ahamiyatga ega.

Kompetensiyaviy yondashuvning kadrlar tayyorlashdagi imkoniyatlari. Kompetensiyaviy yondashuvning eng muhim imkoniyatlaridan biri — ta'lim va mehnat bozori o'rtasidagi tafovutni kamaytirishdir. Agar ta'lim dasturidagi kompetensiyalar ish beruvchilarning real ehtiyojlari asosida shakllantirilsa, bitiruvchining kasbiy faoliyatga kirishishi va yangi ish sharoitiga moslashishi tezlashadi.

Ikkinchi imkoniyat - bitiruvchilarning raqobatbardoshligini oshirish. Zamonaviy mehnat bozorida faqat diplomning mavjudligi emas, balki mutaxassisning qanday vazifalarni bajara olishi muhim. Portfolio, amaliy loyiha, xalqaro sertifikat, raqamli ko'nikma, chet tili va kommunikativ kompetensiyalar bitiruvchining ishga joylashish imkoniyatini sezilarli darajada oshiradi.

Uchinchi imkoniyat - ta'lim sifatini obyektivroq baholash. Kompetensiyaviy modelda baholash oddiy test va nazariy savollardan tashqari, talabaning amaliy vazifani bajarishi, loyiha ishlab chiqishi, muammoli vaziyatni hal qilishi, professional qarorni asoslay olishi orqali amalga oshiriladi. Bunda rubrikalar, portfolio, autentik baholash, keys va loyiha natijalaridan foydalanish mumkin.

To'rtinchi imkoniyat - innovatsion fikrlashni rivojlantirish. Tayyor algoritmnii takrorlashdan ko'ra muammoli topshiriqlar berilishi talabani yangi yechimlar izlashga

undaydi. Bu esa tadbirkorlik, kreativlik va innovatsion faoliyat kompetensiyalarini shakllantiradi.

Beshinchi imkoniyat - xalqaro mehnat bozoriga moslashuvchanlikni oshirish. Kompetensiyalarni aniq ta'lim natijalari orqali ifodalash turli davlatlardagi ta'lim dasturlarini o'zaro solishtirish, kreditlarni tan olish va bitiruvchilarning xalqaro akademik hamda professional mobilligini rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi.

Kompetensiyaviy ta'limni takomillashtirish yo'nalishlari. Oliy ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvni samarali joriy etish uchun bir qator tashkiliy-pedagogik vazifalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq.

Birinchidan, har bir ta'lim yo'nalishi bo'yicha bitiruvchi kompetensiyalarini mehnat bozorining real ehtiyojlaridan kelib chiqib muntazam yangilash zarur. Bunda ish beruvchilar, professional uyushmalar, bitiruvchilar va soha ekspertlari ishtirokidagi monitoring tizimi yo'lga qo'yilishi kerak.

Ikkinchidan, fan dasturlaridagi mavzular sonini ko'paytirishdan ko'ra, talabaning o'zlashtirishi zarur bo'lgan ta'lim natijalari va kompetensiyalarni aniq belgilashga ustuvorlik berish lozim. “Nimani o'qitish kerak?” savoli bilan bir qatorda “talaba o'qish yakunida nimani mustaqil bajara olishi kerak?” degan savol ta'lim dasturining markazida turishi zarur.

Uchinchidan, talabalarni real professional muammolarga yaqinlashtiradigan keys, loyiha, laboratoriya, simulyatsiya, ishlab chiqarish amaliyoti va tadqiqot topshiriqlari ulushini oshirish lozim.

To'rtinchidan, pedagoglarning o'z kompetensiyalarini ham muntazam rivojlantirish zarur. Zamonaviy pedagog raqamli ta'lim vositalari, sun'iy intellekt, interaktiv metodlar, kompetensiyaga asoslangan baholash va individual ta'lim trayektoriyalarini tashkil etish bo'yicha yetarli bilim va amaliy ko'nikmaga ega bo'lishi kerak. OECDning zamonaviy Teaching Compass yondashuvida ham o'qituvchining professionalligi uning bilimlari bilan bir qatorda agentligi, kompetensiyalari va o'zgaruvchan sharoitda mustaqil qaror qabul qila olish qobiliyati bilan bog'lanadi [4].

Beshinchidan, kompetensiyalarni baholashda faqat yakuniy imtihonlarga tayanishdan voz kechib, talabaning butun ta'lim davridagi rivojlanishini ko'rsatuvchi diagnostik, formativ va summativ baholashni uyg'unlashtirish lozim.

Oltinchidan, oliy ta'lim muassasalarida raqamli portfolio tizimini joriy etish maqsadga muvofiq. Portfolio talabaning faqat baholarini emas, balki bajargan loyihalari, ilmiy ishlari, amaliy topshiriqlari, sertifikatlari, stajirovkalari va shakllangan kompetensiyalarini aks ettirishi mumkin.

Yettinchidan, ta'lim-fan-ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, korxonalarning real muammolarini talabalarning loyiha va bitiruv ishlari mavzusiga aylantirish samarali natija beradi.

Sakkizinchidan, kompetensiyaviy ta'lim modeli uzluksiz ta'lim konsepsiyasi bilan uyg'unlashtirilishi zarur. Mutaxassisni “tayyor kadr” sifatida emas, balki kasbiy faoliyati davomida o'z kompetensiyalarini yangilab boradigan shaxs sifatida shakllantirish kelajak ta'limining muhim vazifasidir.

“O‘zbekiston - 2030” strategiyasida ham inson salohiyatini ro‘yobga chiqarish uchun munosib sharoit yaratish strategik yo‘nalish sifatida belgilangan. Mazkur vazifani amalga oshirishda ta‘limning mazmunini zamonaviy kompetensiyalar, yangi kasblar va mehnat bozorining istiqboldagi ehtiyojlari bilan uyg‘unlashtirish alohida ahamiyat kasb etadi [3].

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, kompetensiyaviy yondashuv asosida kadrlar tayyorlash zamonaviy ta‘lim tizimining oddiy metodik yangilanishi emas, balki uning maqsadi, mazmuni, o‘qitish metodlari va baholash mezonlarini qayta ko‘rib chiqishni talab etadigan tizimli transformatsiyadir. Mazkur yondashuvda ta‘limning yakuniy natijasi ma‘lum hajmdagi nazariy bilim emas, balki shaxsning mazkur bilimlardan real kasbiy va ijtimoiy vaziyatlarda mustaqil, samarali hamda mas‘uliyatli foydalanish qobiliyati bilan belgilanadi.

Raqamlashtirish, sun‘iy intellekt, avtomatlashtirish va global iqtisodiy o‘zgarishlar kasblar mazmunini muntazam yangilayotgan sharoitda kadrlar tayyorlash tizimi ham statik emas, balki dinamik va moslashuvchan xususiyat kasb etishi kerak. Shu sababli zamonaviy mutaxassisda kasbiy bilimlar bilan bir qatorda raqamli savodxonlik, tanqidiy va kreativ fikrlash, kommunikatsiya, jamoada ishlash, muammoni hal qilish, chet tili, innovatsion faoliyat va uzluksiz o‘rganish kompetensiyalarini shakllantirish muhim hisoblanadi.

Kompetensiyaviy yondashuvning asosiy imkoniyati ta‘limni real hayot va mehnat bozori bilan yaqinlashtirish, bitiruvchilarning ishga tayyorlik darajasini oshirish va ularning o‘zgaruvchan professional muhitga moslashish qobiliyatini rivojlantirishdan iborat.

Shu asosda oliy ta‘lim tizimida, birinchidan, ta‘lim dasturlarini ish beruvchilar ishtirokida muntazam yangilash; ikkinchidan, nazariy ta‘lim bilan amaliy faoliyatning integratsiyasini kuchaytirish; uchinchidan, loyiha va muammoli ta‘lim metodlarini kengaytirish; to‘rtinchidan, sun‘iy intellekt va raqamli texnologiyalardan maqsadli foydalanish; beshinchidan, kompetensiyalarni autentik baholash tizimini rivojlantirish; oltinchidan, individual ta‘lim trayektoriyalari va uzluksiz ta‘lim imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

Natijada kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayoni nafaqat muayyan kasb bo‘yicha bilimga ega mutaxassisni, balki yangi vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qila oladigan, o‘z bilimini muntazam yangilaydigan, texnologik o‘zgarishlarga moslashadigan va professional faoliyatda yangi qiymat yarata oladigan raqobatbardosh kadrlarni shakllantirish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ–637-son, 23.09.2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta‘lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF–5847-son Farmoni. 08.10.2019.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–158-son Farmoni. 11.09.2023.

20-Sentyabr, 2026-yil

4. OECD. Future of Education and Skills 2030/2040: OECD Learning Compass 2030. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
5. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2025. Geneva: World Economic Forum, 2025.
6. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education — A Tool on Whose Terms? Paris: UNESCO, 2023.
7. International Labour Organization. Workforce 2030: Skills for Thriving in the Green and Digital Transition. Geneva: ILO, 2025.
8. Council of the European Union. Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning. Official Journal of the European Union, 2018/C 189/01.
9. Mulder M. (Ed.). Competence-based Vocational and Professional Education: Bridging the Worlds of Work and Education. Cham: Springer, 2017.

Global
Science
Publication